

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเพื่อการพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ลักษณะส่วนบุคคลที่ผู้วิจัยทำการศึกษาแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.25 มีสถานภาพมากที่สุดคือ โสด ร้อยละ 55.00 มีอายุอยู่ในระหว่าง 15 – 24 ปี ร้อยละ 38.75 ระดับการศึกษามากที่สุดคือ มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 40.50 มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 29.50 โดยมีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 50.50

2. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน จำนวน 600 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.00 มีสถานภาพมากที่สุดคือสมรส ร้อยละ 57.00 มีอายุอยู่ในระหว่าง 45 – 54 ปี ร้อยละ 32.33 ระดับการศึกษามากที่สุดคือมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 38.33 มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 31.00 โดยมีรายได้ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 44.50

ทั้งนี้ ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ประเมินความคิดเห็น สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นในเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในด้านต่างๆ เรื่องการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 36.25 พาหนะที่ใช้เดินทางมากที่สุดคือ รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 69.75 จำนวนนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวมากที่สุดระหว่าง 1 – 5 คน ร้อยละ 73.25 วัตถุประสงค์มากที่สุดคือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 70.00 มุมเหตุจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ดูข้อมูลจากการชักชวนของเพื่อน ร้อยละ 37.50 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากขึ้นมากที่สุดคือ ร้านขายของที่ระลึก ร้อยละ 56.00

2. ประเด็นในเรื่องการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและทำให้นักท่องเที่ยวประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.63 (ระดับมาก)

3. ประเด็นในเรื่องการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพ ในความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้โดยสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.12 (ระดับมาก) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีร้านอาหารสะอาด รสชาติอร่อย ราคาอ่อนโยมैयाให้บริการเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.25 (ระดับมาก) ด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีไฟฟ้าครอบคลุมในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ค่าเฉลี่ย 4.39 (ระดับมาก) ด้านบุคลากรผู้ให้ข้อมูลและช่วยเหลือให้นักท่องเที่ยวประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จังหวัดส่งเสริมให้เครือข่ายทางวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการปฏิบัติงานทางประวัติศาสตร์โดยการฝึกอบรมศึกษาดูงาน ค่าเฉลี่ย 4.07 (ระดับมาก) ด้านงบประมาณประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความเพียงพอของการจัดสรรงบประมาณของจังหวัดเพื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัด ค่าเฉลี่ย 3.89 (ระดับมาก)

4. ประเด็นในเรื่องการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคทางการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จากความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวด้านจุดแข็ง/ข้อดีประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีป้ายบอกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวชัดเจน ค่าเฉลี่ย 3.90 (ระดับมาก) จุดอ่อนข้อด้อยประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะโบราณสถานขาดการพัฒนาทำให้ไม่ดึงดูดความสนใจ ค่าเฉลี่ย 3.33 (ระดับปานกลาง) โอกาสในพัฒนาประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ ที่สามารถใช้ระยะเวลาเดินทางไม่นาน ค่าเฉลี่ย 3.74 (ระดับมาก) อุปสรรคในการพัฒนาประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.26 (ระดับปานกลาง)

5. ประเด็นในเรื่องความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนาทางการท่องเที่ยวของจังหวัดให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวของประชาชนในท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.37 (ระดับมาก)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาดังที่กล่าวมา สอดคล้องกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดัง
รายละเอียดต่อไปนี้

ความคิดเห็นในการประเมินตามมุมมองของนักท่องเที่ยวในด้านการเดินทางมาท่องเที่ยว
เชิงประวัติศาสตร์ ประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่ง
ท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่
การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้าน
อุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งความคิดเห็นสอดคล้องกับ
ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง
ประวัติศาสตร์ประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัด
สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้โดยสะดวก (พยอม ธรรมบุตร, 2549, หน้า 1-3)

ประเด็นในเรื่องการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคทางการท่องเที่ยวทาง
ประวัติศาสตร์จากความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่นและ
นักท่องเที่ยวด้านจุดแข็ง/ข้อดีประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีป้ายบอกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยว
ชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จุดอ่อน/
ข้อด้อยประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะโบราณสถานขาดการพัฒนาทำ
ให้ไม่ดึงดูดความสนใจ นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐนั้นไม่
สามารถจะจัดสรรงบประมาณในการทำบำรุงรักษาโบราณสถานได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โอกาสใน
พัฒนาประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ ที่สามารถใช้เวลา
เดินทางไม่นาน การเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเน้นการเดินทางไม่ไกลนัก ดังนั้นจึงทำจังหวัดมี
โอกาสจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง เพราะการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จะเน้นเรื่องการ
เดินทางระยะสั้น ส่วนอุปสรรคในการพัฒนาประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีข้อจำกัดด้าน
งบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเที่ยวนั้นขึ้นอยู่กับ
นโยบายของแต่ละปีว่าเน้นในเรื่องใดเป็นหลัก ในเรื่องของการเที่ยวนั้นก็จะมีหลายประเภท
โอกาสจึงขึ้นอยู่กับนโยบาย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเด็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารการจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และอนุรักษ์โบราณสถานอย่างจริงจัง ซึ่งมีโบราณสถานบางแห่งอยู่ในสถานที่เปลี่ยว แต่ยังคงมีความสมบูรณ์ของโบราณสถานอยู่มาก

นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้มากขึ้น โดยมุ่งเน้นกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นก่อนเป็นอันดับต้นๆ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์โบราณสถานในท้องถิ่นของตน

ผลผลิต (Output)

การนำเสนอผลงานวิจัย ต่อที่ประชุมใหญ่โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาครั้งที่ 1
 “The First Higher Education Research Promotion Congress” (HERP CONGRESS 1)
 ระหว่างวันที่ 21-23 มกราคม พ.ศ. 2556
 ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน กรณีศึกษาจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี

กิตติชนก บุญไชย
 คณะโรงเรียนการเรือน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- 3) เพื่อศึกษานวทางการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเมือง จังหวัดนครนายกและอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัยรอบแนวความคิด

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่า ทั้งจากกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยว หรือการถูกจัดให้เป็นกลุ่มสินค้าการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มุ่งรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยจะมีการสนับสนุนการกำหนดจุดขายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงให้เกิดการเกี่ยวพันกันภายใต้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ของและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) การเก็บข้อมูลการวิจัย ได้มีการทบทวนข้อมูลสถิติภูมิที่ได้จากแหล่งต่างๆ มีการสำรวจในพื้นที่ศึกษา และได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี แล้วนำวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ สำนักงานจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด ธุรกิจโรงแรม บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร ร้านค้า และประชาชนในท้องถิ่น เลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 600 คน
- 2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก และอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ได้แก่ ศาลหลักเมือง หลวงพ่อเคียงกร วัดใหญ่ที่เกษาราม เจ้าพ่อขุนด่าน แหล่งโบราณคดีบ้านดงละคร ส่วนสถานที่ในเขตอำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี ได้แก่ โบราณสถานสระมรกต และโบราณสถานเมืองศรีมโหสถ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) รวมทั้งสิ้น 400 คน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมุ่งเน้นกับกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นก่อนเป็นอันดับต้นๆ เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนได้มีส่วนร่วมอนุรักษ์โบราณสถานในท้องถิ่นของตนอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงานวิจัยและอภิปรายผล

ประเด็นในเรื่องการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพ ในความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในจังหวัดสามารถเดินทางไปถึงท่องเที่ยวได้โดยสะดวก ค่าเฉลี่ย 4.12 (ระดับมาก) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีร้านอาหารสะอาด ราคาดี รสชาติอร่อย ราคาดีเยี่ยมให้บริการเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.25 (ระดับมาก) ด้านโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีไฟฟ้าครอบคลุมในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด ค่าเฉลี่ย 4.39 (ระดับมาก) ด้านบุคลากรผู้ให้ข้อมูลและช่วยเหลือให้นักท่องเที่ยวประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จังหวัดส่งเสริมให้เครือข่ายทางวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการปฏิบัติงานทางประวัติศาสตร์โดยการฝึกอบรมศึกษาดูงาน ค่าเฉลี่ย 4.07 (ระดับมาก) ด้านงบประมาณประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความเพียงพอของการจัดสรรงบประมาณของจังหวัดเพื่อการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัด ค่าเฉลี่ย 3.89 (ระดับมาก)

- 1) จุดแข็ง/ข้อดีคือ มีป้ายบอกเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวชัดเจน สอดคล้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว
- 2) จุดอ่อน/ข้อด้อยคือ แหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะโบราณสถานขาดการพัฒนาทำให้ไม่ดึงดูดความสนใจ นับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งหน่วยงานภาครัฐนั้นไม่สามารถจะจัดสรรงบประมาณในการทำบำรุงรักษาโบราณสถานได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โอกาสในพัฒนาประเมินให้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ ที่สามารถใช้ระยะเวลาเดินทางไม่นาน การเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเน้นการเดินทางไม่ไกลนัก ดังนั้นจึงทำจังหวัดมีโอกาสจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง เพราะการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์จะเน้นเรื่องการเดินทางระยะสั้น
- 3) อุปสรรคต่อการพัฒนาคือ มีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการพัฒนาท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละปีว่าเน้นในเรื่องใดเป็นหลัก ในเรื่องของกรท่องเที่ยวขึ้นนั้นก็จะมีหลายประเภท โอกาสจึงขึ้นอยู่กับนโยบาย

แนวทางการนำผลการดำเนินโครงการไปใช้ประโยชน์

- 1) สร้างจิตสำนึกแก่ท้องถิ่นในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์
- 2) เป็นแหล่งข้อมูลทางการศึกษาของท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก
 สำนักงานบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
 และขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต